

Satversmes tiesa

Preses relīze

• Lieta Nr. 2023-13-01 •

02.05.2023.

Ierosināta vēl viena lieta par normām, kas regulē noziedzīgi iegūtas mantas pierādīšanu

Satversmes tiesas 3. kolēģija 2023. gada 2. maijā ierosināja lietu “Par Kriminālprocesa likuma 124. panta sestās daļas, 125. panta trešās daļas un 126. panta 3.¹ daļas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 92. panta pirmajam un otrajam teikumam”.

APSTRĪDĒTĀS NORMAS

Kriminālprocesa likuma 124. panta sestā daļa nosaka: “Kriminālprocesā un procesā par noziedzīgi iegūtu mantu pierādīšanas priekšmetā ietilpstošie apstākļi attiecībā uz mantas noziedzīgo izcelsmi uzskatāmi par pierādītiem, ja pierādīšanas gaitā ir pamats atzīt, ka mantai, visticamāk, ir noziedzīga, nevis likumīga izcelsme.”

Atbilstoši Kriminālprocesa likuma 125. panta trešajai daļai “ir uzskatāms par pierādītu, ka manta, ar kuru veiktas legalizēšanas darbības, ir noziedzīgi iegūta, ja kriminālprocesā iesaistītā persona nespēj ticami izskaidrot attiecīgās mantas likumīgo izcelsmi un ja pierādījumu kopums procesa virzītājam dod pamatu pieņemumam, ka mantai, visticamāk, ir noziedzīga izcelsme.”

Kriminālprocesa likuma 126. panta 3.¹ daļa nosaka: “Ja kriminālprocesā iesaistītā persona apgalvo, ka manta nav uzskatāma par noziedzīgi iegūtu, pienākums pierādīt attiecīgās mantas izcelsmes likumību ir šai personai. Ja persona noteiktā termiņā nesniedz ticamas ziņas par mantas izcelsmes likumību, šai personai tiek liegta iespēja saņemt atlīdzību par kaitējumu, kas tai nodarīts saistībā ar kriminālprocesā noteiktajiem ierobežojumiem rīkoties ar šo mantu.”

AUGSTĀKA JURIDISKA SPĒKA NORMA

Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 92. panta pirmais un otrais teikums: “Ikviens var aizstāvēt savas tiesības un likumiskās intereses taisnīgā tiesā. Ikviens uzskatāms par nevainīgu, iekams viņa vaina nav atzīta saskaņā ar likumu.”

LIETAS FAKTI

Lieta ierosināta pēc Janīnas Filatovas (*Yanina Filatova*) pieteikuma. Izmeklētājs ar uzraugošā prokurora piekrišanu uzsāka procesu par noziedzīgi iegūtu mantu un nodeva materiālus par noziedzīgi iegūtu mantu izlemšanai tiesai. Ar tiesas lēmumu Pieteikuma iesniedzējas finanšu līdzekļi atzīti par noziedzīgi iegūtiem un konfiscēti valsts labā.

Pieteikuma iesniedzējas ieskatā ar apstrīdētajām normām personai uzlikts nesamērīgs un neizpildāms pienākums pierādīt tai piederošo finanšu līdzekļu likumīgo izcelsmi. Likumdevējs neesot noteicis pietiekamas procesuālās tiesību uz taisnīgu tiesu garantijas, lai persona varētu aizstāvēties pret mantas noziedzīgas izcelsmes prezumpciju. Tādā veidā Pieteikuma iesniedzēja tiek nostādīta būtiski neizdevīgākā situācijā salīdzinājumā ar procesa virzītāju. Turklāt, neraugoties uz to, ka process par noziedzīgi iegūtu mantu nav vērsts uz personas vainas konstatēšanu, par Pieteikuma iesniedzēju tiek izteikts vērtējums kā par personu, kura ir vainīga noziedzīgā nodarījumā. Proti, apstrīdētās normas pieļaujot to, ka personai, kas likumā noteiktā kārtībā vēl nav atzīta par vainīgu kāda noziedzīga nodarījuma izdarīšanā, prezumētas saistības ar šādu noziedzīgu nodarījumu dēļ tiek atņemta viņas manta. Tādējādi ar apstrīdētajām normām esot aizskartas Pieteikuma iesniedzējai Satversmes 92. panta pirmajā un otrajā teikumā ietvertās tiesības.

TIESAS PROCESS

Satversmes tiesa ir uzaicinājusi institūciju, kas izdevusi apstrīdēto aktu, – Saeimu – līdz **2023. gada 3. jūlijam** iesniegt Satversmes tiesai atbildes rakstu ar lietas faktisko apstākļu izklāstu un juridisko pamatojumu.

- Lietas sagatavošanas termiņš ir **2023. gada 2. oktobris**.

Par lietas izskatīšanas procesa veidu un datumu tiesa lemj pēc lietas sagatavošanas.

- Lēmums par lietas ierosināšanu pieejams šeit: https://www.satv.tiesa.gov.lv/wp-content/uploads/2023/05/2023-13-01_lemums_par_ierosinasanu.pdf

Relīze sagatavota, lai informētu sabiedrību par Satversmes tiesas darbu. Detalizētāka informācija par Satversmes tiesas aktualitātēm, ierosinātajām un izskatītajām lietām pieejama Satversmes tiesas mājaslapā www.satv.tiesa.gov.lv. Aicinām sekot līdzi informācijai arī tiesas *Twitter* kontā [@Satv_tiesa](https://twitter.com/Satv_tiesa) un tiesas *YouTube* [kanālā](#).

Zanda Meinarte

Satversmes tiesas

Sabiedrisko attiecību speciāliste

Zanda.Meinarte@satv.tiesa.gov.lv

67830759, 26393803